

WERKGROEP PADDENSTOELENKARTERING NEDERLAND

JAARVERSLAG 2005

2005 is begonnen als een jaar vol uitdagingen. Uitdagingen, die we nog volop bezig zijn aan te gaan. Eén van de belangrijkste op dit moment, waarmee we meteen maar met de deur in huis vallen, is het project 'EcoGrid' (de ontwikkeling van een Nationale Database Flora en Fauna) van de Universiteit van Amsterdam. Dit project streeft naar het bijeenbrengen van alle verspreidingsgegevens van alle organismen, zodat complexe analyses van gecombineerde data mogelijk worden. Dit kan op den duur leiden tot de mogelijkheid on-line nieuwe gegevens aan te leveren, maar ook om on-line gegevens te kunnen inzien/analyseren. Afgezien van de technische realisatie spelen hierbij ook factoren een rol die ter beoordeling van het bestuur en de Wetenschappelijke Commissie liggen, zoals de autonomie van de NMV, financiële kwesties, en de controle op het gebruik van de gegevens. Ad van den Berg is namens de NMV betrokken bij dit project, wat een flinke uitbreiding betekent van zijn gebruikelijke werkzaamheden bij de gegevensverwerking.

In verband met de ontwikkelingen rond EcoGrid is de vorig jaar geplande introductie van een sterk verbeterde versie van SPOT uitgesteld. Omdat deze wel dringend noodzakelijk is en de realisatie van EcoGrid nog wel een jaar zal vergen, zal toch worden geprobeerd eerst een nieuwe SPOT-versie uit te brengen. Bovendien is het niet de bedoeling om de invoer via SPOT geheel af te schaffen.

Om gegevens van één soort op meerdere vinddata in SPOT in te kunnen voeren, is inmiddels ook een digitaal 'formulier 3' gemaakt, dat sommige DC's ter beschikking hebben gekregen. Deze SPOT-aanpassing is ook geschikt voor het invoeren van herbariumgegevens.

De WPN vergaderde in 2005 op 5 februari in kinderboerderij Presikhaaf in Arnhem. Omdat de agenda van deze jaarlijkse vergadering groeit en steeds complexere punten bevat, is kort voor de vergadering een voorstel geformuleerd om een kernteam te formeren dat moeilijke kwesties kan voorbespreken en snel in actie kan komen bij urgente zaken. Om meteen ervaring met deze werkwijze op te doen, startte het kernteam op 5 februari in de ochtend, terwijl 's middags de DC's aansloten. Het kernteam bestaat nu uit Eef Arnolds (voorzitter), Aldert Gutter (centrale coördinator Kartering), Ad van den Berg (bestandsbeheerder en contactpersoon van de WPN naar het bestuur), Bernhard de Vries (beoordeling nieuwe soorten), Mirjam Veerkamp (NEM), Melchior van Tweel (invoer waarnemingsformulieren) en Lies Jansen (namens de Wetenschappelijke Commissie). Van de DC's waren 's middags naast Ad (Zuid-Holland) en Bernhard (Drenthe) aanwezig: Emma van den Dool (Utrecht), Sjoerd Greydanus (Friesland), Emiel Brouwer (Gelderland), Jo van Meurs (Brabant) en Ger van Zanen (Flevoland). De nieuwe werkwijze vond in de algemene bespreking weerklank bij alle aanwezigen; de DC's gaven zelfs te kennen dat veel van de besproken punten zo gedetailleerd en "technisch" zijn dat ze beter geheel door het kernteam kunnen worden afgehandeld. Er werd daarom besloten een voltallige vergadering voortaan niet vaker dan eens in de twee jaar te houden.

Van tijd tot tijd ontstaan er knelpunten bij het tijdrovende werk van de DC's. Zo hebben Emiel Brouwer (Gelderland) en Piet Kelderman (Limburg) te kennen gegeven niet voldoende tijd meer voor hun functie beschikbaar te hebben. Daarvoor is nog geen oplossing gevonden, waardoor met name de gegevenstoever uit Gelderland vertraagd is. Ook uit Groningen wor-

den de laatste jaren nauwelijks waarnemingen ontvangen. Daar zijn volgens Roel Douwes (DC in Groningen) bijna geen mensen te vinden die hun gegevens (willen) noteren. Sowieso is het aantal mensen dat daar op excursie gaat zeer klein. In het kader van de hier en daar stagnerende gegevensstroom zijn provinciekaartjes gemaakt waarin de meldingen vanaf 2000 op kilometerhokniveau zijn verwerkt. Die kaartjes kunnen worden gedownload van de WPN-site. In Coolia 48(3) is daarvan kond gedaan op blz. 125. Zo kan iedereen zien welke hokken recent niet of slecht bezocht zijn en krijgt men misschien een impuls om wat meer activiteit te ontplooien.

Een verdere automatisering van de gegevensverwerking door middel van on-line invoer kan het werk van de DC's misschien verlichten. Er moet echter enige controle blijven op de kwaliteit van de gegevens. Het is nog volstrekt onduidelijk hoe dit gerealiseerd kan worden. De kwaliteit van de basisgegevens is toch een punt van zorg. Melchior constateert bij het invoeren van gegevens uit formulieren regelmatig onjuistheden en onwaarschijnlijke of onmogelijke waarnemingen, terwijl deze formulieren in principe door DC's zijn gecontroleerd. Ook Ad van den Berg vermeldt tal van onvolkomenheden in de aangeleverde digitale bestanden, onder andere doordat waarnemers eigenhandig 'aanpassingen' in SPOT aanbrengen. Hierdoor loopt het toevoegen van gegevens aan het moederbestand keer op keer grote vertraging op. Het aanpakken van deze problemen is uitgesteld in afwachting van de resultaten van EcoGrid, dat toch voor grote veranderingen in de gegevensverwerking kan zorgen.

Een ander punt van zorg is het punt dat het merendeel van de gegevens door een kleine groep waarnemers wordt aangeleverd. In wrn.dbf (onderdeel van SPOT) staan weliswaar 570 waarnemers, maar jaarlijks zijn er hooguit 135 mensen die gegevens aanleveren en het grootste deel daarvan wordt slechts door een heel klein groepje mensen geleverd. De indruk bestaat dat er veel meer waarnemers zijn die gegevens zouden kunnen registreren, maar die de drempel van de kartering niet durven nemen. Daarom is het plan opgevat om een speciale workshop voor het karteringsproject te organiseren, waarin de hele keten van veld-waarnemingen tot opname in het bestand wordt gedemonstreerd en getraind. Door technische oorzaken kon dit initiatief in 2005 helaas nog geen doorgang vinden.

In april zijn weer 90.000 waarnemingen aan het bestand toegevoegd, waardoor dit nu in totaal 1,34 miljoen meldingen omvat. Maar er liggen er inmiddels alweer 76.000 op invoering te wachten. Een lastig probleem bij deze aanvullingen is de invoer van waarnemingen van nieuwe soorten. Doordat de erkenning van nieuwe soorten soms lange tijd op zich laat wachten, dreigen waarnemingen hiervan tussen de wal en het schip te vallen, ook de originele. Van honderden soorten van de soortenlijst is geen enkele waarneming in het karteringsbestand terug te vinden. Er is nu een begin gemaakt met het opvullen van de lacunes. Door Grieta Fransen zijn de formulieren van bijna 200 nieuwe soorten verwerkt in een SPOT-bestand. Verder zijn door Bernhard en Eef in een inhaalslag de nog wachtende nieuwe-soort-meldingen beoordeeld, zodat ook deze formulieren (bijna honderd) konden worden gedigitaliseerd (door Anneke van den Berg). Al deze waarnemingen kunnen nu aan het bestand worden toegevoegd.

Eef Arnolds en Mirjam Veerkamp zijn begonnen met het invoeren van oude gegevens (o.a. uit oude notitieboekjes en verslagen). Een grote klus, die mogelijk nog enkele jaren in beslag zal nemen.

Het juli-nummer van Coolia bevatte de karteringsnieuwsbrief met een omvang van 33 pagina's (Coolia 48(3), blz. 123–163). Het grootste artikel kwam van Eef en Ad over snip-

perpaddenstoelen. Verder bevatte de nieuwsbrief een oproep van Mirjam en Aldert om dit najaar in stuifzanden te gaan inventariseren, het verslag van de NMV-excursies in 2004, een artikel over de bijzondere waarnemingen op de WPN-site en het jaarverslag van 2004 (alle door Aldert). Het openingsartikel van de nieuwsbrief vormt een terugblik op 25 jaar paddenstoelenkartering en hierin wordt het belang van de voortzetting van dit project nog eens onderstreept en met kaartjes geïllustreerd. Nieuw is dat de provinciekaartjes met meldingen vanaf 2000 (zie enkele alinea's terug) niet meer in Coolia zijn afgedrukt, maar op de WPN-site zijn geplaatst, zodat iedere belanghebbende en/of geïnteresseerde ze daar kan downloaden. Het voordeel is dat de provinciekaartjes daardoor in kleur konden worden uitgevoerd, waardoor meer informatie kon worden verwerkt. Bovendien zijn deze kaartjes op kilometerhokschaal thuis te printen op een leesbaarder formaat dan ze in Coolia afgedrukt hadden kunnen worden.

De WPN-site is dit jaar verder volwassen geworden. Het probleem is dat het inmiddels meer dan 800 bestanden omvattende gevaarte eigenlijk herzien moet worden om de toegankelijkheid te vergroten, maar dat vraagt een hervormingsoperatie, waarvoor voorlopig geen tijd is. Belangrijker is dat alle up-to-date-informatie er beschikbaar is: altijd de nieuwste referentiebestanden voor SPOT (de WPN-site is nu de enige plek waar dit invoerprogramma en alle bijbehorende onderdelen kunnen worden gedownload), errata voor de karteerders-handleiding (aanvullingen herbariumlijst, adreswijzigingen e.d.) en een nieuwe-soorten-formulier (in twee uitvoeringen: als pdf-bestand om uit te printen en met de hand in te vullen en als geautomatiseerd invulformulier in Word). Ook kan men er de oproep om stuifzanden te inventariseren vinden en op deze pagina een Excel-lijst downloaden met alle stuifzandgebieden van Nederland. Verder de hierboven genoemde provinciekaartjes. Deze zijn per provincie te downloaden via een muisklik in een interactief kaartje van Nederland, waarop de meldingen vanaf 2000 per uurhok zijn ingetekend.

Een andere interactieve kaart op de WPN-site geeft toegang tot informatie over de consuls, DC's en werkgroepen per provincie. Alle DC's zijn inmiddels per E-mail te bereiken. Door op hun naam te klikken opent het E-mail-programma van de bezoeker automatisch, zodat je gemakkelijk een elektronisch bericht kunt versturen. Overigens zijn de E-mail-adressen beveiligd door een JavaScript-protocol, zodat niemand bang hoeft te zijn voor 'spam' of virussen. Verder is nieuw dat men via de adressen-pagina ook alle Nederlandse herbaria kan terugvinden. Dit is een actuele html-versie van het bestand herb.dbf dat aan SPOT gekoppeld is.

Veel inspanning voor de on-linepresentatie van de paddenstoelenkartering, zou men kunnen zeggen, maar het loont de moeite: de site wordt vereerd met ruim 6500 pageviews per jaar (in 2005 1,7% meer dan in 2004), waarvan een slordige 3000 in de herfstperiode (september t/m november). Er is een natuurlijk enorme piek in oktober: rond 1450 pageviews in beide jaren! In de weken 40 t/m 41 zijn er meer dan 300 pageviews per week (drukste week: week 42 in 2005 met 368 pageviews). De slapste maand is juni: in 2005 waren er die maand 221 pageviews. 2005 was een minder spectaculair paddenstoelenjaar: Er zijn 28 bijzondere waarnemingen geplaatst (tot 6 december), terwijl in 2004 omstreeks die datum al 37 meldingen waren geplaatst.

Jaarlijks levert de WPN-site ook enkele nieuwe NMV-leden op.

Aldert Gutter, Eef Arnolds & Ad van den Berg